

Уз Дан 72. бригаде за
специјалне операције

ИЗАЗОВ СНАГЕ, ВЕШТИНЕ И ЧАСТИ

Обука специјалних јединица је свуда тешка и захтевна. У 72. бригади за специјалне операције Војске Србије и више од тога. Први услов који мораш да испуниш како би стао у тај строј одабраних, место за изврсне, осим да желиш, јесте да прођеш „ситно сито“. Да те приме. Многи су помислили да им је место међу специјалцима, па „званих“ има, али мало је одабраних. Један од њих, командир 82. чете речник диверзаната, говорећи о напору који је претходио његовој успешној завршној вежби за пријем у ту јединицу, каже да је имао утисак да му после тога ни месец више није далеко.

Пише Владимир ВЈЕШТИЋ

Име је више од простог знака за распознавање. Скоро па да одређује судбину. А ако су иза имена или ознаке углед, традиција и препознатљив дух и спремност, онда постаје симбол који код оних који га носе побуђује посебна осећања. Управо тако је с бројем 72, који уз Растковог сокола поносно краси ратну заставу, која је недавно, уз статус бригаде, враћена елитној јединици Војске Србије за специјалне операције, те је опет 72. бригада за специјалне операције. А њени припадници, стари и нови, нису само посебни јер носе назив „специјалци”. Зато ћемо с неким од њих причати о изазовима обуке и вредностима прославлене јединице.

СЕЛЕКЦИЈА ЈЕ ЧАРОБНА РЕЧ

Тежишни задатак у свим армијама света, посебно у специјалним јединицама, јесте обучавање. То је развојна функција и зато обука мора да буде изузетно добро испланирана, организована, циљно усмерена и вођена. А чаробна реч је селекција, па или јеси или ниси, каже бригадни генерал Мирослав Талијан, командант 72. бригаде за специјалне операције.

Ко не верује да је тешко стечена привилегија бити припадник тог елитног војног колектива, у коме се ауторитет стиче врхунском оспособљеношћу, знањем и вештинама, али и људским особинама, солидарношћу и патриотизмом, нека се распита међу српским војницима. Зна се то.

Такође се зна и да је овде попуна непрекидна. Врата су отворена, а основни принцип на коме почива долазак у 72. јесте добровољност. Дакле, мораш да желиш. Други услов је да покажеш да стварно и можеш да савлађујеш изазове које доноси борба против тероризма и друге знане и претпостављене специјалне борбене операције, што се потврђује безбедносном провером и испуњавањем ригорозних и веома поузданих критеријума селекције. А сама обука је својеврсна селекција – уживо!

Обука у јединици најбоље се сагледава кроз њену мисију, намену и задатке. Зона одговорности 72. бригаде за специјалне операције је државна територија, а само неки од њених задатака су противтерористичка, противпобуњеничка операција, извиђање у стратегијској оперативној дубини, навођење авијације и артиљерије на уочене циљеве... Сходно томе само се може наслутити каква обука треба да буде. И каква јесте. И какве људске особине и способности треба да красе њеног припадника.

– Управо зато често истичем да „врло добар и одличан” није довољно и да морамо ићи до нивоа изузетности, а то је покретан циљ и непрекидно га хваташ и тежиш да га досегнеш. И зато трагамо за још вишим вредностима и својствима код наших припадника – каже генерал Талијан, додајући да се одабрани непрекидно усавршавају како би се унапређивали из дана у дан. Такође истиче да је селективна обука један од доминантних метода без којих се од квантитета не може доћи до квалитета, а искуство говори да се најбоља селекција остварује уз рад и непрекидну обуку.

Доминантни садржај обучавања чине физичка и ватрена обука, а дисциплина и морално-психолошка стабилност се подразумевају. Поред индивидуалне обуке, део процеса је и специфично обучавања за одређене организацијске целине, јединице и тимове, што потпада под колективну обуку, а посебна област је стручно-специјалистичка обука, током које се припадници регрутују за падобранце, рониоце...

Генерал Талијан истиче да су ратна дејства, ако до њих дође, најбоља селекција. Ту се види ко је способан и морално вољан да крене напред и изврши задатак. А било је, нажалост, и таквих времена, када се, тамо где нико није смео, ковала слава јединице, плаћена са 24 живота најхрабријих. И када је 72 постао више од броја.

Управо зато, само један састав ове бригаде у називу носи неку другу бројчану ознаку. >

Фото: Горан Станковић

БИСЕР МЕЂУ ПОСЕБНИМА

– У јединици смо посебно поносни на 82. чету речних диверзаната. Сви на челу носимо број 72 и студенички крст, а једино они имају други број и једино су они „82. у 72”, али такав третман заслужују јер су у свему посебни – каже командант 72. бригаде за специјалне операције бригадни генерал Мирослав Талијан, који се „лично уверио у њихову способност”. – И као што 63. падобранска има једну посебну јединицу за борбено трагање и спасавање, тако су и момци из 82. специфичност и бисер нашег састава. Та „бисер јединица” је као чета у саставу „грифона”.

Командант каже да су изузетни и да их краси све што треба – индивидуална способност и колективна обученост, уз посебне људске квалитете. Како се то постиже и шта је од тога најтеже, питамо Радета, капетана прве класе и командира 82. чете речних диверзаната.

– Најтеже је, у ствари, постати припадник наше јединице. Селекција је веома строга и захтевна, и у физичком и у психичком смислу. Траје дуго, а кључна је завршница, последњих десетак дана, па се често дешава да је неко сасвим добар свих шест, седам или 10 месеци обуке, а да у тих десетак дана, из било ког разлога, било због прехладе или неког несрећног

ОБУКА КАО ГЛАВНИ КРИТЕРИЈУМ

Када се припадник регрутује за 72. бригаду за специјалне операције, након иницијалне селекције по питању здравља, безбедносне провере и улазних тестова, оно што следи је селективна обука. Њен први део је фаза елиминације, где се испитују крајње границе издржљивости човека. Следи фаза квалификације, где се појединац „квалификује” за борбене тимове, по специјалностима. Све то је изузетно напоран процес и, отприлике, у просеку тек око 10 процената заинтересованих успе да уђе у састав јединице. Кад неко постане припадник, предстоји му период социјализације, уз рад и обучавање. На бази његових склоности, способности и вештина одлучује се куда даље с њим и да ли је вредно да се у њега улаже. Ту је обука главни критеријум. Генерал Талијан потврђује да је у специјалним формацијама на делу целоживотна селекција.

– Ту не може да јуче јеси, а данас ниси спреман. У сваком тренутку мораш бити на очекиваном, изузетном нивоу. Код нас влада тимска организација и својства која недостају појединцу, допуњују му се из колектива. Тај дух колектива и изузетни међуљудски односи најважнија су ствар за специјалну јединицу.

стицаја околности, не прође – каже командир и објашњава да је завршна вежба „претешка и презахтевна”, али да је то неопходно да би се дошло до суштог квалитета. На страну то што јој претходи (такође веома захтевна) петодневна физичка провера.

– Завршна вежба траје три дана. Понедељак ујутру креће пешачење. Дуго пешачење с тридесет килограма терета, по непознатом терену. Пушка је у руци, приде, она не стаје у раицац на леђима. Или ходате у пару или појединачно. Нема групе, нити предводника. Мораш сам да решаваш све ситуације – да знаш да се оријентисеш на непознатом терену, мимо комуникација. Да имаш снаге да носиш терет, али и да се у свему снађеш, храниш и појиш – каже први човек речних диверзаната.

ИЗАЗОВ „ЉУТИХ” ЛОКАЦИЈА

Кандидат првог дана пролази најмање тридесетак километара, али тежина те мисије није у дужини маршруте. Терен је потпуно непознат, испресецан, хода се низбрдо и узбрдо путем који сам откријеш. Наравно нема мобилног телефона са ГПС уређајем, само папирна мапа и бусола.

– Буквално јуриш козју стазу. Пред тобом су контролне тачке на којима мораш да се појавиш у одређеном времену. Уколико прекршиш правило и користиш, рецимо, путне комуникације, враћаш се на претходну контролну тачку. То је убиствен осећај с толиким оптерећењем. А локације су љуте. И то траје... Између првог и другог дана имаш буквално пар сати сна, у зависности од тога кад завршиш први дан, мада после таквог напора нема сна. А и мораш да размишљаш о томе да се не прехладиш, како да осушиш мајицу коју си најпре исцедио. И шта да једеш, не превише, а да, опет, не останеш гладан – прича Раде и сведочи лично искуство да је, док се хода, тело у стању посебног шока од напора и терета, и непрекидно осећаш бол, на који се тело делимично навикне, па већи проблем настаје ако се направи предуга пауза, јер тек хлађење доноси још гори осећај.

Након исцрпљујућег пешачења, „пријемни” се наставља добијањем диверзантског задатка. Рецимо да се изврши диверзија на одређеном објекту, а пошто је реч о речним диверзантама, то обично буде објекат на обали.

– Објекту увек треба прићи воденим путем. Ту, у финалу, улазиш у „неопрен”, у ронилачко одело. Своју тешку опрему с леђа убацујеш у чамац и пратиш конкретна упутства за за-

ЧЕСТО ИСТИЧЕМ ДА „ВРЛО ДОБАР И ОДЛИЧАН” НИЈЕ ДОВОЉНО И ДА МОРАМО ИЋИ ДО НИВОА ИЗУЗЕТНОСТИ, А ТО ЈЕ ПОКРЕТАН ЦИЉ И НЕПРЕКИДНО ГА ХВАТАШ И ТЕЖИШ ДА ГА ДОСЕГНЕШ. И ЗАТО ТРАГАМО ЗА ЈОШ ВИШИМ ВРЕДНОСТИМА И СВОЈСТВИМА КОД НАШИХ ПРИПАДНИКА.

датак који је пред тобом. Имаш везла или импровизирана средства, уз помоћ којих се спушташ низводно 30 или 40 километара. Чапцем прилазиш отприлике километар до објекта напада и онда..., зарон. Циљ је да се дигне у ваздух импровизовани објекат или само да се нешто преброји, слика или сниме. Шта ти западне. Диверзант си. Мораш да умеш све – истиче командант 82. чете уз додатак да се рони по мраку, што је посебан стрес, >

а све се догађа у зору трећег дана от- како је та ужасно захтевна активност (која је својеврсна улазница и испит за будућег речног диверзанта) поче- ла пешачењем. Након тога иде „из- влачење” пливањем и то је заврше- так задатка.

Раде је тај „дрил” прошао у Црној Гори, у Кумбору.

– Напољу је било 40 степени и пели смо се са нула надморске висине до отприлике 1.300 метара, 10 до 15 километара успона.

На питање какве ти мисли лете кроз главу током тако великог и на- порног изазова и како наћи снаге да не одустанеш, он сведочи да је највећи мотив који те гура даље тих десет месеци живота, које си провео припремају- ћи се за тај финални изазов и, да је реч о почетку обуке, вероватно би многи одустали веома брзо. Овако, тешко ти је да бацаш тај напор који је иза тебе.

– Пролазност заиста није велика, тек сваки пети или шести припадник уђе међу речне диверзанте, а онај ко одустане или не прође, никад се не врати поново. То је изазов с којим се суочиш само једном у животу, па – или си прошао или ниси. А човек који успе да ово успешно прође, има утисак да му после тога ни месец није далеко. На неки начин ти високи кри- теријуми и јасна правила, као и мала пролазност, импонују јединици, јер су показатељ квалитета њених припад- ника – каже Раде, а на питање слави ли се након успешно завршеног иза- зова, одговара да нема слава, само осећај среће и испуњености, „док из- дуван као балон размишљаш како си пре свега тога мислио да ћеш се осе- ћати као господар света”.

НЕПОКОЛЕБЉИВО ПОВЕРЕЊЕ У КОЛЕГУ

Мајор Стеф је припадник 72. брига- де за специјалне операције и коман- дир прве чете за специјалне операције батаљона „Грифони”. Био је и коман- дир тима који је прошле године ре- ализовао захтевну вежбу на преводни- ци Кајтасово, када је са својим људи- ма обавио десантирање из хеликоп- тера техником „фаст роуп”.

ХРИСТОЉУБИВИ И РОДОЉУБИВИ ВОЈНИЦИ

– За нашу јединицу веома је важна традиција за коју се везује неколико ствари које побуђују изузетна осећања. Заигра ти срце, и душа ти се радује када знаш да је 72. створена у ратном вихору, с намером да се заштити српски живаљ и српско огњиште и колевка на бившим југословенским просторима. А то што станујемо у касарни која носи назив светитеља Светог Саве, који је и наша слава, све нас обавезује да будемо христољубиви и светосавски војници – каже командант 72. бригаде за специјалне операције бригадни генерал Мирослав Талијан.

– То је један од начина убацивања јединица хеликоптером у рејон извр- шења задатка. Летелица је изнад по- вршине воде или тла 10–20 метара, а припадници се спуштају ужетом. Обука за тај елемент је веома сложе- на и дуга – каже мајор. Ипак, најза- хтевнија ствар коју је икад реализо- вао је падобранство. А за припаднике његове јединице основни начин уб- ацивања у рејон извршења задатка је управо вертикални десант употребом падобрана.

– За разлику од цивилног падо- бранства где је скок почетак и крај, скок као вертикални маневар у нашим јединицама само је начин убацивања у рејон, а пре и после има низ задата- ка. Борбеном скоку претходи припре- ма падобрана. Следи контрола и при- према опреме, наоружања и муници- је. Цивилни падобранац нема на себи 40–50 килограма опреме, која пад чини много тежим. У зависности од тога да ли приликом скока одмах отвори- те падобран и користите његову тако- звану финесу, односно хоризонталну брзину, да би га искористили као пре- возно средство којим се возите 10–15 километара до рејона убацивања, или користите метод високог искакања а ниског отварања падобрана, уз слобо- дан пад, разликујемо технике „виво” и „вино” – објашњава Стеф.

Овај други начин – високо иска- кање и ниско отварање падобрана –

подразумева дугачак слободни пад. Пре извршења задатка добија се зада- та висину на којој треба отворити па- добран. Пример, скок је са пет кило- метара а отварање падобрана на шест стотина метара.

– Лет је у том случају дуг око че- тири и по километра, брзином од 250 километара на сат. Посебно су сло- жени скокови у ноћним условима јер имате и тај сегмент оријентације, да не завршите удаљени од своје једини- це или да, због прелета у погрешном правцу, не завршите на територији непријатеља. Након слободног пада од 50 метара у секунди, у трену, при- ликом отварања падобрана, на шест- сто метара, скоро да дођете на нулту брзину, и тада је за безбедност најва- жнији положај у ком сте се у том тре- нутку затекли – сведочи Стеф, коме се верује, напомињући да је скок „риго- розно” припремљен, да следи након више линија провере, како се у жур- би не би поткрала нека грешкица, а да у случају било каквог проблема или отказа постоје принудне процедуре.

Падобранац, док је у слободном паду или „у вожњи” падобрана, мора бити потпуно концентрисан и мора да испоштује све услове које свака по- јединачна фаза скока захтева, од мо- мента одвоја од авиона, до приземље- ња, када се, приликом слетања, посеб- но обраћа пажња и на приземни ве- тар.

– Страх има, али га је све мање са сваким наредним скоком. То не значи да има опуштања. Обука је заиста сло- жена и комплексна, а једном годишње обавља се специјалистички лекарски преглед посебно дизајниран за падо- бранску службу. То су, уз прегледе за пилоте и рониоце, вероватно најри- горознији прегледи – истиче коман- дир прве чете за специјалне операци- је батаљона „Грифони”.

За првог човека неке специјалне је- динице нарочито је важан стаж да би добро познавао своје људе и тачно мо- гао да претпостави како ће свако од њих да одреагује у појединим ситу- ацијама. Веома важно је и поверење, поготову у малим саставима, јер су људи доста ослоњени једни на друге.

Фото: Предраг Вучковић

– Поверење међу људима се најбоље гради и развија током тактичке и ватрене обуке, као и током алпинистичке, која је веома ризикантна и захтевна и тражи велику концентрацију. Има ли већег поверења од оног у колегу који те осигурава на ужету, јер, ако ти се одрони камен под ногом, знаш сигурно да ће он спречити да паднеш у амбис. Слично је и приликом реализације ситуационих гађања, када је веома блиска дистанца међу нама, између оног који гађа и колеге који се пребацује. Гађате буквално тик изнад глава припадника властитих јединица и кроз међупростор. Верујеш у његову обученост, знаш да те неће погодити.

РАЗЛИКУ ПРАВИ И НАЧИН ДРЖАЊА ОРУЖЈА

Да је поверење једна од кључних речи међу специјалцима, потврђује и Бонца из Батаљона за специјалне операције „Соколови”, бившег противте-

ОПРЕМАЊЕ КАО ОДГОВОР НА ИЗАЗОВ ВРЕМЕНА

– Време у коме живимо све више карактеришу сукоби у урбаној средини. Зато подједнаку пажњу у обуци придајемо обучавању за руралне и урбане услове. То што смо однедавно опремљени и новим оклопним борбеним возилима „милош”, говори о усмерењу ка савременим искуствима из ратова у градским језгрима, из Сирије, рецимо. Опредељење државног и војног руководства је убрзано опремање софистициранијом опремом, како бисмо заштитили наше саставе. Јединица је имала прилику да се опроба и у рату, када су њени припадници ишли тамо где нико није. У миру смо се потврдили и показали способност које је оцењивана на најзначајнијим вежбама, када су се сви, укључујући и свет, с којим смо такође вежбали, уверили у нашу добру оспособљеност – каже генерал Талијан.

рористичког батаљона. Као посебан изазов за припаднике његове јединице наводи гађање, а посебан акценат ставља на борбу у урбаним условима.

– Ту је веома значајна сарадња са нашим јединицама, али и с јединицама колега из полиције и са страним армијама. Прошле године део нашег састава био је на обуци са америчким специјалцима у САЈ-у, и то су увек прилике да једни од других „крадемо занат” и напредујемо. Међу специјалцима нема сујете и знање се дели несебично. Начин упада у просторију, формације и састави тимова, чак и начини држања наоружања, нећете веровати, праве разлику, а управо ти детаљи су драж специјалних јединица. Наш посао доживљава непрекидно усавршавање – каже Бонца, наводећи и нова средства која су на располагању специјалцима – термовизијске уређаје и уређаје за ноћно осматрање и гађање ноћу са ласерским обележивачима – што све доприноси да

Фото: Предраг Вучковић

„задатке можете извршавати у условима који су раније били незамисливи или су носили много већи проценат ризика”.

Ситуациона гађања су посебно сложен елемент. Група у урбаним условима симулира ослобађање талаца.

– Тада замислите неку супозицију коју желите да решите. Ту су терористи, овде таоци. Ако хоћете да буде још реалније, погасите светло, а ако

желите да идете још корак даље, поставите лампе или радите с ноћним уређајима. На таквим гађањима циљ је да се симулира ситуација с којом би могао да се у одређеном тренутку сусреш. Још ако бациш неку флеш бомбу или димне улошке и уз неку вриску имаш и супозицију рањеног човека, ти добијеш једну мини ратну зону. Гађаш бојевом муницијом, поред глава људи који су ту с тобом. Десетак центиметара од главе, то је та мини-

мална мера безбедности. Ми такве ситуације у шали зовемо плесом. Циљ је учење, али и савладавање страха и стварање поверења. Да знаш кад ти сутра колега опали поред главе да си стопроцентно сигуран, а то су најризицијне вежбе. Што више супозицију приближиш реалној ситуацији која би могла да нас очекује, то повећава ризик – каже припадник батаљона за специјалне операције „Соколови” и објашњава да је најмање четири или

ЈЕДИНИЦА У НАЈБОЉИМ ГОДИНАМА

Традиција је историјска категорија, а 72. бригада за специјалне операције је једна од ретких јединица оваквог састава да није стара јер постоји мање од три деценије.

– То је јединица коју смо градили ми, а она је градила нас и представља спој младости и искуства – каже потпуковник Арсић, заменик команданта бригаде. Као посебну занимљивост додаје да су њени припадници данас и они који су је стварали, они који баштине ту традицију, али и људи који стварају нову. Арсић као највреднију ствар у јединици наводи поверење – кад си на делу уверен да је до тебе човек који ће да учини све за колегу и за циљ који је пред њим. У свим специјалним јединицама, осим формалног руковођења, постоји специфична упућеност људи једне на друге, која је мимо чинова и формалних улога. Чин јесте важан, али није примаран и не одређује вредност човека.

– Сваки млади официр који дође у јединицу одмах схвати да мора пуно поштовање да покаже према искусном подофициру. Односи међу људима условљени су стручношћу и способношћу који појединци показују, стварајући изворни, природни а не формални ауторитет, који се лакше стиче формалним образовањем, док се природни ауторитет стиче годинама тешким радом и доказивањем – каже заменик команданта 72. бригаде за специјалне операције.

пет година доброг тренинга неопходно како би добио прекаљеног човека.

Бонца истиче да припадници „Соколова” и „Грифона” редовно учествују на вежбама са страним специјалним јединицама и да ће се ове године једна таква вежба одржати код нас.

– Без икаквог претеривања, степен обучености наших припадника, ако није изнад, сигурно је у равни са свим осталим специјалним јединица-

ма тако да ова земља заиста има чиме да се поноси и похвали – каже специјалац и, сећајући се ангажмана током поплава у Обреновцу, потврђује да „овај посао заиста има чари”, јер уз уобичајене војничке радње, доноси и тренутке када сте у прилици да помогнете људима и кад ти захвалност у њиховим очима да за право да помислиш да је заиста нешто посебно бити припадник специјалне јединице. „Јер, специјалци су часни људи и

овај посао не могу да раде људи који нису патриоте”.

ПРЕКАЉЕНИ

За елитног специјалца важан фактор је време. Број терена, количина испалених метака, километража и много животних и професионалних изазова, такође. Кад већину тога прођеш, онда можеш да претпоставиш да си спреман. Да си искусан и прекаљен. Управо том одредницом („прекаљен”) Бонца је најавио свог колегу, заставника Пауна, уз коментар да су подофицири онај прекаљени кадар који држи систем на оптималном нивоу и без којих јединица не може да живи.

Паун је први подофицир у Баталјону за специјалне операције „Грифони”, а уз то и заменик командира тима за специјалне операције, некадашњих диверзаната. Као специфичности јединице којој припада помиње наоружање, алпинистичке изазове, падобранство и роњење. У чему је он с тог списка најбољи?

– У ствари, волео бих да сам у свим стварима које сам набројао довољно добар. Што се тиче адреналина, падобранство је заиста посебно, али није то једина изазовна ствар. Сећам се једног терена, пре седам-осам година, спуштања низ литицу високу 70–80 метара. Било је и класичног спуштања уназад, али и трчања низ стену. Угао је веома близу 90 степени и адреналин ради, али тешко је то пренети. Специјалца треба ухватити непосредно после активности, после спуштања или након што су му у акцији више пута пуцали поред главе, после зарона или скока. То је права слика.

Паун као један од озбиљних изазова наводи и обуку у зимским условима.

– Да занемаримо све друге захтевне елементе, и сам дужи боравак на хладном је озбиљан изазов. Можеш тренирати целог живота, али не можеш се никад навићи на хладноћу. Сваки пут кад изађеш напоље хладно ти је и да, научићеш ти како се прави вучја јама, бивак или игло, али хајде научи се на хладноћу – каже заставник.!